

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. V.**, bývajúceho v B., proti žalovaným **1/ Ing. I. P.**, bývajúcemu v B., **2/ JUDr. J. V.**, bývajúcemu v B., podnikajúcemu pod obchodným menom JUDr. J. V. – D., so sídlom v B., obaja zastúpení JUDr. M. B., advokátom so sídlom v S., **o zaplatenie 29 788,34 € (897 403,50 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 16 C 103/2006, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 22. augusta 2008 sp. zn. 12 Co 187/2008, 12 Co 188/2008 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaných 1/ a 2/ **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III uznesením z 8. júna 2007 č. k. 16 C 103/2006-140 nepriznal žalovanému 1/ oslobodenie od súdnych poplatkov. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 138 ods. 1 O.s.p. a vecne tým, že žalovaný 1/ riadnym spôsobom neosvedčil existenciu okolností odôvodňujúcich priznanie práva na oslobodenie od súdnych poplatkov, keď nepredložil súdu doklady týkajúce sa aj jeho podnikateľskej činnosti, napriek tomu, že bol na to súdom vyzvaný. Okresný súd mal z obchodného registra tiež preukázané, že žalovaný je členom predstavenstva obchodnej spoločnosti a zároveň konateľom inej obchodnej spoločnosti, ktoré spoločnosti nie sú v likvidácii, ani na ich majetok nebol vyhlásený konkurz. Poukázal na to, že majetkové a sociálne pomery účastníka konania nie je možné posudzovať iba na základe aktuálneho príjmu, izolovane od jeho celkových (aj skorších) majetkových pomerov a zdrojov.

Uznesením z 10. júna 2008 č. k. 16 C 103/2006-361 Okresný súd Bratislava III nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov ani žalovanému 2/. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 138 ods. 1 O.s.p. a vecne tým, že u žalovaného 2/ podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov splnené neboli, nakoľko jeho majetkové pomery, tak ako ich súdu osvedčil, dôvodnosť jeho žiadosti nezakladajú. Okresný súd mal preukázané, že žalovaný 2/ nadobudol do vlastníctva cenné papiere – akcie obchodnej spoločnosti v počte 68 700 ks, z ktorých si ponechal 5 307 ks v hodnote 7 966 699,-- Sk a zostatok previedol na svoju dcéru. Žalovaný 2/ nereagoval na výzvu súdu na predloženie výpisu z Centrálného depozitára cenných papierov SR, že nie je s manželkou vlastníkom žiadnych cenných papierov. Z obchodného registra mal súd ďalej preukázané, že žalovaný 2/ je spoločníkom a konateľom obchodnej spoločnosti so základným imaním vo výške 8 260 000,-- Sk. Okresný súd poukázal rovnako na to, že majetkové a sociálne pomery účastníka konania nie je možné posudzovať iba na základe aktuálneho príjmu, izolovane od jeho celkových (aj skorších) majetkových pomerov a zdrojov.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ uznesením z 22. augusta 2008 sp. zn. 12 Co 187/2008, 12 Co 188/2008, napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa z 8. júna 2007, č.k. 16 C 103/2006-140 a z 10. júna 2008 č.k. 16 C 103/2006-361 ako vecne správne potvrdil. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 138 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého predpokladom priznania oslobodenia sú okrem skutočnosti, že zo strany účastníka sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva aj pomery účastníka, ktoré je povinný preukázať. Zároveň je povinný svoju žiadosť o oslobodenie predložiť tak, aby sa z nej nepochybne podávali také pomery, pri ktorých by trvanie na zaplatení súdneho poplatku bolo neprimeranou tvrdosťou. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými závermi prvostupňového súdu týkajúcimi sa nesplnenia podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov žalovanými 1/ a 2/. Svoje odôvodnenie doplnil tým, že žalovaný 1/ nepredložil súdu ako dôkaz ani Zmluvu o štúdiu, na základe ktorej mal podľa svojich tvrdení platiť školné aj za druhú dcéru. V odôvodnení vo vzťahu k žalovanému 2/ krajský súd zhodne s právnym názorom súdu prvého stupňa poukázal na to, že súd nie je viazaný skôr vydanými rozhodnutiami v iných súdnych konaniach, v ktorých žalovanému 2/ oslobodenie od súdnych poplatkov priznané bolo. Za právne irelevantné považoval odôvodnenie žiadosti žalovaného 2/ zdravotným stavom, ktorý sa výrazným spôsobom nepodieľa na jeho životných nákladoch, pričom ani nepreukázal, že výška nákladov na jeho zdravotný stav by bola ohrozená zaplatením súdneho poplatku. Naopak, krajský súd prihliadol

na právne významnú skutočnosť, že žalovaný 2/ je vlastníkom cenných papierov, ktorá skutočnosť vyplýva zo stavového výpisu z účtu majiteľa cenných papierov (č.l. 339). Námietku žalovaného 2/, že reálna cena akcií je nižšia, žiadnym relevantným dôkazom nepreukázal a zároveň nepreukázal, že predmetné akcie ponúkol na splatenie svojho záväzku voči inej spoločnosti, preto na ňu krajský súd neprihliadol.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/, keď mali za to, že spĺňajú predpoklady pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Navrhli Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky zrušiť uznesenie krajského súdu a vrátiť vec na ďalšie konanie, prípadne zmeniť predmetné uznesenie tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky prizná žalovaným 1/ a 2/ oslobodenie od súdnych poplatkov. Tvrdili, že napadnutým rozhodnutím im bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm.f/ O.s.p. Dovolanie odôvodnili § 241 ods. 2 písm.a/ až c/ O.s.p. V dôvodoch dovolania poukázali na skutkový a právny stav veci.

Žalobca sa k dovolaniam žalovaných 1/ a 2/ nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal predovšetkým ich prípustnosť. Dospel pritom k záveru, že dovolania smerujú proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie sú prípustné, preto ich treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydaného vo forme uznesenia (ako tomu bolo v preskúmvanej veci) sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak

a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa,

b) odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm.c/] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak

- a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu,
- b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia,
- c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je dovolaním napadnuté, nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, nemožno prípustnosť dovolania žalovaných 1/ a 2/ vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

S prihliadnutím na námietku dovolateľov, ale tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom).

Žalovaní 1/ a 2/ v dovolaniach nenamietali, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na obsah dovolaní, dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní (ne)došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm.f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm.f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Pri posudzovaní dovolania žalovaných 1/ a 2/ je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. vyvodzovali z toho, že krajský súd im svojím rozhodnutím odňal možnosť konať pred súdom tým, že im nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Poukázali na to, že nesprávnym posúdením podmienok pre odpustenie poplatkovej povinnosti je znemožnené ich ústavné právo na súdnu ochranu a teda možnosť konať pred súdom, keďže zákonným dôsledkom nezaplatenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu, ktorý nie sú schopní uhradiť, bude zastavenie konania.

Podľa obsahu dovolaní je zrejmé, že podstatnou je v nich námietka dovolateľov, že súdy nesprávne posúdili zistený skutkový stav a pri aplikácii § 138 ods. 1 O.s.p. dospeli k nesprávnemu záveru o nesplnení podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Dovolatelia teda namietali nesprávne právne posúdenie veci s dôsledkom odňatia možnosti konať pred súdom. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo

ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce dovolací dôvod, ktorým však možno odôvodniť len procesne prípustné dovolanie (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde). Samo osebe však bez ďalšieho nezakladá žiadnu z väd v zmysle § 237 O.s.p.

V daných oboch prípadoch bol procesný postup súdov v súlade so zákonom a nemal za následok odňatie možnosti žalovaných 1/ a 2/ pred súdom konať. Za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. nemožno považovať ani samotné rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené návrhu žalovaných 1/ a 2/ na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Pri aplikácii § 138 ods. 1 O.s.p. odvolací ani prvostupňový súd nevybočili z medzí daných týmto ustanovením. Žiadosť žalovaných posudzovali dôsledne z hľadiska relevantných podmienok vyplývajúcich z uvedeného ustanovenia. Samotným rozhodnutím preto neporušili základné právo žalovaných na spravodlivú ochranu práv. Vzhľadom na námietku žalovaných 1/ a 2/ dovolací súd uvádza, že i keď podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky; že i keď čl. 36 Listiny základných práv a slobôd vymedzuje právo každého domáhať sa stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne a tiež i keď podľa § 3 O.s.p., každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené, tieto ustanovenia však nezaručujú žiadnemu účastníkovi súdneho konania bezvýhradné právo na bezplatné súdne konanie. Zákon stanovuje, kedy je povinnosť uhradiť súdny poplatok ako podmienku pri uplatňovaní práva v občianskom súdnom konaní. Súčasne upravuje aj okolnosti, za ktorých možno túto podmienku v občianskom súdnom konaní odpustiť (§ 138 O.s.p.). Oslobodenie od súdnych poplatkov je tak v občianskom súdnom konaní viazané na určité podmienky (§ 138 O.s.p.), ktoré však v prípade žalovaných 1/ a 2/ podľa súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu splnené neboli.

Navyše Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že uzneseniami prvostupňového súdu (č.l. 84 a č.l. 169), bola žalovaným 1/ a 2/ správne uložená povinnosť každému zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu v sume 51 564,-- Sk s tým, že ak sa poplatok v určenej lehote nezaplatí, bude ho súd vymáhať. V súlade s § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, pre nezaplatenie poplatku prvostupňový súd konanie nezastaví, ak už začal konať vo veci samej. V konaní je tak súd povinný v súlade

s platným právnym poriadkom pokračovať aj napriek nezaplateniu súdneho poplatku účastníkom. Na základe uvedeného je mylnou námietka žalovaných 1/ a 2/, keď sa domnievali, že neodpustením poplatkovej povinnosti je znemožnené ich ústavné právo na súdnu ochranu a teda možnosť konať pred súdom tým, že zákonným dôsledkom nezaplatenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu, ktorý nie sú schopní uhradiť, bude zastavenie konania.

Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že ako dovolací dôvod dovolateľa uplatňujú aj § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.

Dovolací súd poukazuje na to, že inou vadou, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd uvedených v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a právne významnou (relevantnou) je len vtedy, ak by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska dovolateľmi tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. (avšak bez jej konkrétneho vymedzenia) treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde). Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý ale možno uplatniť len v procesne prípustnom dovolaní. Sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd preto z tohto aspektu napadnuté rozhodnutie neposudzoval.

Keďže v prejednávanej veci dovolania smerovali proti uzneseniu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa § 239 O.s.p. prípustné nie sú a neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky ich dovolania ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p.) bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová

